

VEILIGHEIDSINFORMATIEBLAD

1. Identification of the substance or mixture

Belangrijke informatie	*** Dit gegevensblad voor veiligheid is door HP alleen toegestaan voor gebruik in combinatie met originele HP producten. Onbevoegd gebruik van dit gegevensblad voor veiligheid is ten strengste verboden en kan leiden tot juridische stappen door HP. ***
Product identifier/name based on GHS	CLT-M508Series
Andere identificatiemiddelen	Niet beschikbaar.
Aanbevolen gebruik van de chemische stof en de beperkingen op het gebruik ervan	
Aanbevolen toepassing	Dit product is een tonermengsel dat gebruikt wordt in printersystemen.
Aanbevolen beperkingen	Niet bekend.
Informatie over fabrikant/importeur/leverancier/distributeur	
Bedrijfsidentificatie	PT. Hewlett-Packard Indonesia 9th Floor, Jl.Casablanca Kav.88 Prudential Centre Jakarta, Indonesia 12870
Telefoonnummer	+62-21 5799-1088
HP Inc.	
Gezondheidsffectenlijn (Gratis binnen de V.S.)	1-800-457-4209
(Direct)	1-760-710-0048
HP Inc.	
Klantenondersteuningslijn (Gratis binnen de V.S.)	1-800-474-6836
(Direct)	1-208-323-2551
E-mail:	hpcustomer.inquiries@hp.com

2. Identificatie van de gevaren

Fysische gevaren	Niet geclassificeerd.
Gezondheidsgevaren	Niet geclassificeerd.
Milieugevaren	Niet geclassificeerd.
Etiketteringselementen	
Signaalwoord	Geen.
Gevarenaanduiding	Niet beschikbaar.
Voorzorgsmaatregelen	
Preventie	Niet beschikbaar.
Reactie	Niet beschikbaar.
Opslag	Niet beschikbaar.
Verwijdering	Niet beschikbaar.
Pictograms (Gevarensymbolen)	Geen.
Andere gevaren die niet resulteren in classificatie	Niet bekend.
Aanvullende informatie	Geen.

3. Composition / information on ingredients

Substantie of mengsel Mengsel

Chemical property

Chemische naam	CAS-nummer	Concentratie (%)
Paraffinewas en koolwaterstofwas	8002-74-2	<5
Titaandioxide	13463-67-7	<1
Amorfe silica	7631-86-9	<0.1
Amorfe silica		

---

4. Eerstehulpmaatregelen

Description of necessary first-aid measures

Inhalatie	Breng het slachtoffer zo snel mogelijk in de frisse lucht. Raadpleeg een arts als de irritatie niet overgaat.
Contact met huid	Was het getroffen lichaamsdeel grondig met een mengsel van water en een milde zeep. Als zich irritatie voordoet of aanhoudt roep dan medische hulp in.
Contact met ogen	Wrijf niet in de ogen. Onmiddellijk spoelen met een grote hoeveelheid schoon, warm water (lage druk) gedurende ten minste 15 minuten of totdat de deeltjes zijn verwijderd. Raadpleeg een arts als de irritatie niet overgaat.
Inslikken	Spoel de mond met water. Drink één tot twee glazen water. NIET laten braken. Onmiddellijk medische hulp inschakelen.
Belangrijkste symptomen/effecten, acuut en vertraagd	Ademhalingsprobleem. Hoesten.
Vermelding van de vereiste onmiddellijke medische verzorging en speciale behandeling	Symptomatisch behandelen.
Algemene informatie	Zorg dat medisch personeel op de hoogte is van de betreffende stof(fen), en dat er beschermende voorzorgsmaatregelen getroffen worden.

---

5. Brandbestrijdingsmaatregelen

Geschikte blusmiddelen	Droge chemische stof, schuim, kooldioxide, watermist.
Ongeschikte blusmiddelen	Gebruik bij het blussen van brand geen waterstraal, aangezien die de brand verspreidt.
Specifieke gevaren van de chemische stof	Bij brand kunnen vergiftige gassen optreden.
Specific / special fire-fighting procedures	De containers van de brand verwijderen indien u geen gevaar loopt.
Speciale beschermde uitrusting en voorzorgsmaatregelen voor brandweelieden	Brandweelieden dienen volledig beschermende kleding te dragen waaronder een zelfstandig ademhalingsapparaat.
Specifieke methoden	Standaard brandbestrijdingsprocedures toepassen en rekening houden met de gevaren die de overige betrokken materialen kunnen opleveren.
Algemene brandrisico's	Geen uitzonderlijke brand- of ontploffingsgevaaren vermeld.

---

6. Accidental release (spill or leakage) measures

Persoonlijke voorzorgsmaatregelen, beschermde uitrusting en noodprocedures	Houd overbodig personeel uit de buurt. Draag tijdens het schoonmaken geschikte beschermingsmiddelen en beschermende kleding. Gebruik een door NIOSH/MSHA goedgekeurd adembeschermingsmasker als het risico bestaat op blootstelling aan stof/damp in concentraties die de blootstellingslimieten overschrijden. Zie Sectie 8. voor de persoonlijke beschermingsmiddelen.
Milieuvoorzorgsmaatregelen	Vermijd afvoer naar riool, grond en aquatisch milieu.
InsluTINGS- en reinigingsmethoden en -materiaal	Vermijd het ontstaan van stof tijdens het schoonmaken. Explosiebestendige elektrische apparatuur gebruiken. Ruim stof op met behulp van een stofzuiger die voorzien is van een HEPA-filter. Het product is niet mengbaar met water en verspreidt zich op de wateroppervlakte. Stop de stroom van het materiaal, als dit zonder risico mogelijk is. Gemorst materiaal opvegen of opzuigen en in een geschikt vat afvoeren voor verwijdering.

---

7. Hantering en opslag

Preventative measures for safe handling

Advies voor veilig hanteren	Niet beschikbaar.
Voorzorgsmaatregelen voor het veilig hanteren van de stof of het mengsel	Niet beschikbaar.
Voorwaarden voor veilige opslag	
Technische maatregelen	Buiten bereik van kinderen bewaren. Gesloten en droog bewaren. Bewaren op kamertemperatuur. Verwijderd van sterke oxidatiemiddelen opslaan.
Geschikte opslagomstandigheden	Niet beschikbaar.
Any incompatibilities	Niet beschikbaar.

8. Maatregelen ter beheersing van blootstelling/persoonlijke bescherming

Controleparameters

Indonesië . OELs (Minister of Manpower and Transmigration Regulation No. Per.13/MEN/X/2011 concerning Threshold Limit Values, Annex II)

Bestanddelen	Type	Waarde	Vorm
Paraffinewas en koolwaterstofwas (CAS 8002-74-2)	TGG 8 u	2 mg/m ³	Damp.
Titaandioxide (CAS 13463-67-7)	TGG 8 u	10 mg/m ³	

VS. Door de ACGIH vastgestelde TLV's (toelaatbare grenswaarden)

Bestanddelen	Type	Waarde	Vorm
Paraffinewas en koolwaterstofwas (CAS 8002-74-2)	TGG 8 u	2 mg/m ³	Damp.
Titaandioxide (CAS 13463-67-7)	TGG 8 u	10 mg/m ³	

Biologische grenswaarden

Geen biologische blootstellingsgrenswaarden vastgesteld voor de bestanddelen.

Passende technische maatregelen

Er moet een goede algehele ventilatie worden gebruikt. Ventilatiesnelheden moeten zijn aangepast aan de omstandigheden. Gebruik, indien van toepassing, afgesloten procesruimten, plaatselijke afzuiging of andere technische middelen om de concentraties in de lucht onder de aanbevolen blootstellingslimieten te houden. Wanneer er geen blootstellingslimieten zijn vastgesteld, houd dan de concentraties in de lucht op een aanvaardbaar niveau. Indien technologische maatregelen onvoldoende zijn om de concentraties van stofdeeltjes onder de drempelwaarden voor beroepsmatige blootstelling te houden, moet de juiste ademhalingsbescherming gedragen worden. Als het materiaal gemalen of gesneden wordt of bij een bewerking gebruikt wordt waarbij stof vrijkomt, dient geschikte plaatselijke afzuiging te worden toegepast, zodat de blootstelling beneden de aanbevolen blootstellingslimieten blijft.

Individuele beschermingsmaatregelen, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen

Bescherming van de ademhalingswegen	In normale gebruiksomstandigheden is het dragen van ademhalingsbeschermingsmiddelen niet noodzakelijk.
Handbescherming	Rubberhandschoenen worden aangeraden. Handen wassen na gebruik.
Bescherming van de ogen/het gezicht	Draag een veiligheidsbril met zij-afscherming (of een veiligheidsbril die geheel op het gezicht aansluit).
Huid- en lichaamsbescherming	Draag beschermende kleding.
Thermische gevaren	Draag geschikte thermische beschermende kleding, wanneer noodzakelijk.

Algemene

hygiëneoverwegingen

Verwijderd houden van eten, drinken en diervoeder. Handen wassen voor elke werkonderbreking en direct na gebruik van het product.

9. Fysische en chemische eigenschappen

Empirical data of the substance or mixture

Organoleptic properties (shape, kleur , etc.)

Fysische toestand	Niet beschikbaar.
Vorm	Vast. Fijn poeder
Kleur	Magenta
Geur	Reukloos
Geurdrempelwaarde	Niet beschikbaar.
pH	Niet beschikbaar.
Smelt-/vriespunt	Niet beschikbaar.
Beginkookpunt en kooktraject	Niet beschikbaar.
Vlampunt	Niet beschikbaar.
Verdampingssnelheid	Niet beschikbaar.
Ontvlambaarheid (vast, gas)	Niet beschikbaar.

Bovenste/onderste ontvlambaarheids- of explosiegrenswaarden

Onderste ontvlambaarheidsgrenswaarde (%)	Niet beschikbaar.
---	-------------------

Bovenste ontvlambaarheidsgrenswaarde (%)	Niet beschikbaar.
Explosiegrens - onderste (%)	Niet beschikbaar.
Explosiegrenswaarde - bovenste (%)	Niet beschikbaar.
Dampspanning	Niet beschikbaar.
Dampdichtheid	Niet beschikbaar.
Oplosbaarheid	
Oplosbaarheid (water)	Niet in water oplosbaar.
Oplosbaarheid (overig)	Gedeeltelijk oplosbaar in tolueen, chloroform en tetrahydrofuran.
Verdelingscoëfficiënt: n-octanol/water	Niet beschikbaar.
Zelfontbrandingstemperatuur	Niet beschikbaar.
Ontledingstemperatuur	> 200 °C (> 392 °F)
Viscositeit	Niet beschikbaar.
Overige informatie	
Oxiderende eigenschappen	Geen informatie beschikbaar.

10. Stabiliteit en reactiviteit

Reactiviteit	Niet beschikbaar.
Chemische stabiliteit	Stabiel onder normale opslagcondities.
Mogelijke gevaarlijke reacties	Niet beschikbaar.
Te vermijden omstandigheden	Vermijd temperaturen boven de ontledingstemperatuur. Contact met onverenigbare materialen.
Chemisch op elkaar inwerkende materialen	Dit product kan met sterke oxideermiddelen reageren.
Gevaarlijke ontledingsproducten	Koolmonoxide en kooldioxide.

11. Toxicologische informatie

Complete and comprehensive description of the various toxicological / health effects

Acute toxiciteit	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan. LD50/oraal/rat >5000mg/kg.	
Huidcorrosie/-irritatie	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan. Niet bekend als irriterende stof. (OECD 404).	
Ernstig oogletsel/oogirritatie	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan. Niet bekend als irriterende stof. (OECD 405).	
Sensibilisatie van de luchtwegen/de huid		
Sensibilisatie van de luchtwegen	Is niet sensibiliserend voor de luchtwegen.	
Sensibilisatie van de huid	Dit product veroorzaakt naar verwachting geen sensibilisering van de huid.	
Mutageniteit in geslachtscellen	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan. Ames-test negatief (testorganisme: salmonella typhimurium).	
Carcinogeniteit	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan.	
ACGIH carcinogene stoffen		
Titaandioxide (CAS 13463-67-7)	A4 Niet classificeerbaar als carcinogeen voor mensen.	
IARC Monografie. Algehele evaluatie van carcinogeniteit		
Amorfe silica (CAS 7631-86-9)	3 Niet classificeerbaar met betrekking tot carcinogeniciteit voor mensen.	
Titaandioxide (CAS 13463-67-7)	2B Mogelijk carcinogeen voor de mens.	
Giftigheid voor de voortplanting	Dit product veroorzaakt naar verwachting geen voortplantings- of ontwikkelingseffecten.	
Specifieke doelorgaantoxiciteit bij eenmalige blootstelling	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan.	

Specifieke doelorgaantoxiciteit bij herhaalde blootstelling	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan.
Gevaar bij inademing	Gebaseerd op beschikbare gegevens is aan de indelingscriteria niet voldaan.
Informatie over waarschijnlijke blootstellingsrouten	
Inhalatie	Stof kan de luchtwegen irriteren. Langdurige inhalatie kan schadelijk zijn.
Contact met huid	Stof of poeder kan de huid irriteren.
Contact met ogen	Stof kan ogen irriteren.
Inslikken	Wordt verwacht een laag gevaar te vormen bij inslikken.
Symptomen die corresponderen met de fysische, chemische en toxicologische karakteristieken	Niet beschikbaar.
Delayed and immediate effects and also chronic effects from short and long term exposure	Niet beschikbaar.
Blootstellinggrenswaarden van toxiciteit	
Interactieve effecten	Niet beschikbaar.
Informatie over het mengsel versus informatie over de stof	Niet beschikbaar.
Overige informatie	Voor deze specifieke formules zijn geen volledige toxiciteitsgegevens beschikbaar Zie sectie 2 voor mogelijke gevolgen voor de gezondheid en sectie 4 voor eerstehulpverlening.
	Bij een onderzoek van ratten (H.Muhle) met chronische blootstelling door inademing van een typische toner werd een licht tot matig niveau van longfibrose waargenomen bij 92% van de ratten in de groep met geconcentreerde blootstelling (van 16mg/m ³) en een minimaal tot licht niveau bij 22% van de dieren in de groep met gemiddelde blootstelling (van 4mg/m ³). Er werden geen longafwijkingen gemeld in de groep met het laagste niveau van blootstelling (van 1mg/m ³), het meest relevante niveau bij potentiële blootstelling voor mensen.

12. Ecologische informatie

Ecotoxiciteit	Het product is niet geclassificeerd als gevaarlijk voor het milieu. Desondanks kan het morsen van grote hoeveelheden of het regelmatig morsen van kleinere hoeveelheden een schadelijk effect hebben op het milieu.
Persistentie en afbreekbaarheid	Er zijn geen gegevens beschikbaar over de afbreekbaarheid van de bestanddelen in het mengsel.
Bioaccumulatie	Niet beschikbaar.
Mobiliteit in de bodem	Niet beschikbaar.
Andere schadelijke effecten	Dit product is niet getest op ecologische effecten.

13. Waste disposal

Methods of disposal	Niet beschikbaar.
Plaatselijke regelgeving betreffende het afvoeren	Zorg ervoor dat verwijdering plaatsvindt in overeenstemming met landelijke, provinciale en gemeentelijke voorschriften. Vernietig de tonercassette niet, tenzij er maatregelen tegen stofexplosies zijn getroffen. Plaats toner container niet in vuur; verhitte toner container kan ernstige brandwonden veroorzaken. Niet verbranden. Laat dit materiaal niet in riolen/watervoorraden terechtkomen.
	Dankzij het programma voor de recyclage van onderdelen van HP Planet Partners (trademark) kunnen originele onderdelen van HP Inkjet- en LaserJetprinters op een eenvoudige manier worden hergebruikt. Ga naar http://www.hp.com/recycle voor meer informatie. Daar kunt u ook nagaan of deze service in uw regio beschikbaar is.
Afval van residuen / niet-gebruikte producten	Niet beschikbaar.
Verontreinigde verpakking	Niet beschikbaar.

14. Informatie met betrekking tot het vervoer

Amerikaanse Departement van Transport (DOT)

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

IATA

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

IMDG

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

ADR

Niet gereguleerd als gevaarlijke goederen.

Nadere informatie

Geen gevaarlijke stof op grond van DOT, IATA, ADR, IMDG of RID.

---

15. Wettelijk verplichte informatie

Veiligheid, health and environmental regulations specific for the product in question

CWC (Law of RI No. 9 van 2008 re: Prohibition on the Use of Chemicals as Chemical Weapon, March 10, 2008)

Niet gereguleerd.

Dangerous Substances that Must be Registered (Regulation of the Minister of Health of the Republic of Indonesia, No. 472/Menkes/Per/V/1996)

Niet gereguleerd.

Import and Distribution Control of Hazardous Materials (Minister of Trade Regulation No. 75/M-DAG/PER/10/2014, Annex I)

Niet vermeld.

Precursor Chemicals (Ministry of Industry and Trade Decree No. 647/MPP/Kep/10/2004 concerning Regulation on Import of Precursors, Attachment 1, Oct. 18, 2004)

Niet gereguleerd.

Prohibited Substances (Government Regulation No. 74 van 2001 regarding Management of Hazardous and Poisonous Substances, Attachment II, Table 1)

Niet gereguleerd.

Restricted Substances (Government Regulation No. 74 van 2001 regarding Management of Hazardous and Poisonous Substances, Attachment II, Table 2)

Niet gereguleerd.

Toxic and Hazardous Materials List (Decree of the Ministry of Industry on the Safeguarding of Toxic and Hazardous Materials in Industrial Plants, No. 148/M/SK/4/1985)

Niet gereguleerd.

Hazardous Substances Approved for Use (Government Regulation No. 74 van 2001 regarding Management of Hazardous and Poisonous Substances, Attachment I)

Listed substances

Niet gereguleerd.

Listed substances / Allowed until 2040

Niet gereguleerd.

Internationale regelgeving

Alle chemische stoffen in dit HP-product zijn gemeld of zijn vrijgesteld van melding onder de wetten betreffende de melding van chemische stoffen, in de volgende landen: VS(TSCA), EU (EINECS/ELINCS), Zwitserland, Canada (DSL/NDSL), Australië, Japan, Filipijnen, Zuid-Korea, Nieuw-Zeeland en China.

Verdrag van Stockholm

Niet van toepassing.

Verdrag van Rotterdam

Niet van toepassing.

Montrealprotocol

Niet van toepassing.

Kyoto-protocol

Niet van toepassing.

Verdrag van Bazel

Niet van toepassing.

---

16. Overige informatie

Datum van uitgave	18-Jul-2018
Revisiedatum	22-Oct-2020
Versie-nr.	03
References and sources for data used to compile the SDS	Niet beschikbaar.

Disclaimer

Dit document met veiligheidsinformatie wordt kosteloos beschikbaar gesteld aan klanten van HP. De hierin geboden informatie is de meest recente die bij opstelling van het document bekend is aan HP en wordt door haar geacht juist te zijn. De inhoud mag niet worden opgevat als een garantie dat de beschreven producten specifieke eigenschappen bezitten, of geschikt zijn voor bepaalde doeleinden. Het document is opgesteld overeenkomstig de wettelijke vereisten die gelden in de onder Sectie 1 hierboven genoemde jurisdictie, en kan mogelijk niet voldoen aan de wettelijke vereisten in andere landen.

Dit gegevensblad voor veiligheid bevat informatie over HP inkten (toners) die worden geleverd in HP Originele supplies voor inkt (toner). Als het gegevensblad is geleverd bij een hervuld, remanufactured, compatibel of ander niet-origineel HP product, wees u er dan van bewust dat de daarin opgenomen informatie niet is bedoeld om informatie te verstrekken over dergelijke supplies. Er kunnen aanzienlijke verschillen bestaan tussen informatie in dit document en de veiligheidsinformatie voor het product dat u hebt aangeschaft. Neem contact op met de verkoper van de hervulde, remanufactured of compatibele supplies voor de toepasselijke informatie, met inbegrip van informatie over persoonlijke beschermingsmiddelen, risico van blootstelling en richtlijnen voor veilig gebruik. HP accepteert geen hervulde, remanufactured of compatibele supplies in de eigen recyclingprogramma's.

Revisie-informatie

Verklaring van afkortingen

ACGIH	American Conference of Governmental Industrial Hygienists
CAS	Chemical Abstracts Service
CERCLA	Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act
CFR	Code of Federal Regulations
COC	Cleveland openbekertest
Amerikaanse Departement van Transport (DOT)	Department of Transportation
EPCRA	Emergency Planning and Community Right-to-Know Act (ook wel SARA genaamd)
IARC	Het "International Agency for Research on Cancer" : Internationaal kankerinstituut
NIOSH	National Institute for Occupational Safety and Health
NTP	Het "National Toxicology Program" (nationaal vergiften programma)
OSHA	Occupational Safety and Health Administration
PEL (Toelaatbare concentratie voor blootstelling)	Grenswaarde voor toegestane blootstelling
RCRA	De "Resource Conservation and Recovery Act", wetgeving over terugwinning en behoud van grondstoffen
REC	Aanbevolen
REL	Aanbevolen grenswaarde voor blootstelling
SARA	Superfund Amendments and Reauthorization Act of 1986
TGG 15 min.	Grenswaarde voor kortdurende blootstelling
TCLP: <waarde>	Uitlogingsprocedure voor toxiciteitseigenschappen
MAC	Grenswaarde voor kortdurende blootstelling
TSCA	De "Toxic Substances Control Act" (Beheer van giftige stoffen)
VOV	Vluchtige organische stoffen